

DOLGČAS.

Ivan Dornik.

Šel sem proti domu, načitana praznih besedi iz časnikov, in bogve zakaj mi je sredi zime in v mrzli noči ušel vzdih:

»Da bi že kmalu začeli peti plički!«

Te besede sem si ponavljal celo pot, in kakor tudi sem si trdil, da so neumne, se jih nisem mogel iznebiti. Zajedle so se mi v srce in dušo in vzbudile v meni tako hrepenenje po nečem, kar bi moralo biti okrog mene in v meni. Zato sem zavil v prvo kavarno, iz katere sem slišal potrkavanje slabega klavirja.

Sedel sem k mizi v prvi sobi, ki je bila čisto prazna, tako da sem gledal v drugo, polno in veselo; tam je igral klavir, po kotih so peli neslanosti iz operet in se objemali.

Mislil sem si: kako morejo sedeti ti ljudje tamkajle, se naslajati ob trkanju slabega klavirja, si napivati — na kaj? na življenje, ki ga nimajo? — polivati pijačo po mizah, peti neslanosti iz operet in vanje izlivati svoja čustva, se objemati in se smejati? Kadar si sam, sam s svojo razklano dušo, se ti zastudi vsaka iskana veselost brez kulture, brez duše, brez čustev — vse to življenje površja, ki nima nikake globine — —

Proti dvanajsti uri so se odprla vrata, nerodno je stopil v kavarno shujšan, pijan mlad človek, obstal, se neokretno ozrl, snel klobuk z glave, se nasmehnil in sedel v kot pri vratih. Naročil je pivo, izpil kozarec in pokimal z glavo proti meni. Potem je podprl glavo z roko in se zamislil. Čez izpiti obraz se je razlila žalost in mu vrezala gube. Nepočesani lasje so omagani padali čez čelo, kravata je visela pod ovratnikom po strani, kakor da bi spala.

Ko je znova zabrnel klavir, se je vzdramil.

Žalost je izginila in medlo jasno se je zasvetil njegov obraz. Ozrl se je zopet v me, mi pokimal, nato vstal, prijel steklenico s kozarcem in se preselil k drugi mizi. Smehljaje mi je nekaj napol dejal, česar nisem slišal. Natočil si je, izpil, šel omahujoče proti biljardni mizi in se uprl z obema rokama nanjo. Nato si je popravil lase, zamahnil z roko, se sklonil proti meni in zopet nekaj rekel. Tudi sedaj ga nisem slišal.

»Kaj pravite?« sem ga vprašal.

Stopil je korak bliže in mi kakor veliko, veliko skrivnost zaupal: »Dolgčas je — — —«

»Da, dolgčas je,« je ponovil, »zato sem prišel semkaj. Glejte, tam je veselje,« in pokazal je z roko v drugo sobo, »tam je veselje in tja pojdem — —«

Prisedel je k moji mizi, da sem čisto natanko videl njegov izmučeni obraz; naročil je novo steklenico, pritisnil roko k ustnicam in mi zaupljivo govoril:

»Vse to, kar se godi sedaj okrog nas, ni gibanje — ampak — — ampak čakanje, ali se Vam ne zdi tako? — čakanje smrti ali poroda: s porodom šele pride življenje — — kakor da bi sedeli ob na smrt bolnem bolniku in čakali njegove zadnje ure. Same smrtne groze — — in dolgčas, dolgčas — —«

Pil je v dolgem požirku, vstal, pokazal z roko proti drugi sobi in rekel:

»Sedaj grem tja — tam je veselo — —«

Toda tam je klavir obmolknil, ljudje so vstajali in prišel je plačilni: »Plaćati, prosim!«

»Kaj je že konec, tako hitro konec?« se je prestrašeno začudil. »Tako hitro konec?« —

Med vrati je omahnil nazaj proti meni, me pogledal v oči in izpregovoril:

»Veste, ona me je zapustila — — Rozi, in je šla. Šla je. Okradila me je in je šla. Jaz sem jo imel rad, to dekle, zelo rad — — Danes sem oprezoval okrog in sem jo zagledal z mladim oficirjem na promenadi — — bila je v novi obleki, v čisto novi obleki — —«

Njegov korak je bil pijan in je umiral na trotoarju.

KELIH.

Ivan Dornik.

I.

Ko se je zvečerilo, je prilezlo čez klanec nekaj, česar Polde, ki je pometal sproti sneg s praga, ni mogel razločiti. Bilo je nekaj temnega, čez in čez pokritega s snegom. Polde je videl — potrudil je svoje stare oči, da je videl — kako je s silo tiščalo dvoje nog po celem dalje, kako se je zibalo telo sem in tja, kakor bi hotelo pasti, kako je roka trudoma prestavljala palico.

»Bog se usmili, popotni!« je vzdihnil Polde.

Uprl se je ob metlo in čakal.

Popotni je prišel do kolovoza, ki je peljal s ceste do hiše. Obstal je in se ogledal. Nato je nameril korak proti hiši.

»Kako, da je zašel iz vasi sem doli? Da si ni odpočil v vasi?« je mislil Polde.